

Infermers/es Escolars: Habilitats, competències i funcions

A la nostra societat multicultural actual, no només ens enfrontem a problemes de salut pública, sinó que també enfrontem interpretacions diverses i canviants de les malalties, així com a diferents conceptes de salut. Aquests, tenen un gran impacte al dia a dia dels nens i adolescents, fent que es converteixin en temes difícils d'abordar. És per això, que l'escola, al ser un agent de socialització de gran importància a la vida dels nens, es converteix en el lloc ideal on infermers/es escolars poden promoure i implementar una vida i entorn més saludables i, així, afectar de forma positiva als membres de tota la comunitat escolar.

Actualment, nens i adolescents tenen necessitats específiques en matèria de salut i, en molts casos, són difícils de comprendre pels pares i professors sense el suport i ajuda de professionals de la salut, com ho són els/es infermers/es escolars.

L'Associació Catalana d'Infermeria i Salut Escolar (ACISE), té com a directrius les funcions d'infermeria i salut escolar, basades en el perfil professional dels infermers/es escolars, consensuat a nivell de l'Estat Espanyol a Gandía el 30/10/2009, durant el *II Congreso Nacional de Enfermería y Salud Escolar*.

A ACISE, hem ampliat els nostres objectius agregant noves funcions, acordades per diverses associacions internacionals d'infermeria escolar per, així, millorar la nostra tasca per la prevenció i promoció de la salut i, igualment, a l'atenció de malalties dels infants i adolescents en edat escolar d'una manera més apropiada i excel·lent.

Els/es infermers/es són professionals de la salut amb gran experiència, altament qualificats/es per educar a la promoció de la salut a nens i adolescents, a més de vetllar i cuidar a tota la comunitat educativa. Per la seva formació i experiència, els/es infermers/es escolars tenen el perfil adequat per desenvolupar de forma satisfactòria les diferents funcions establertes, així com les habilitats necessàries per proporcionar serveis de salut a l'escola i l'entorn social-familiar.

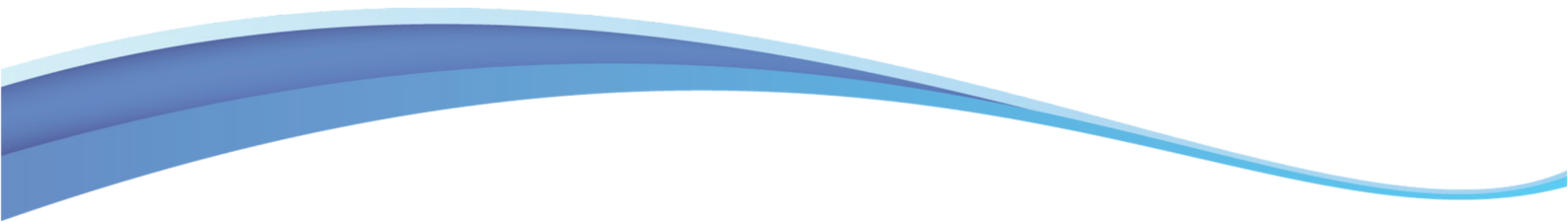
Els objectius dels infermers/es escolars van més enllà de la cura de la salut, atès que els/es infermers/es, també treballen en la prevenció i promoció de la salut enfocada als alumnes dels centres escolars, tenint en compte els membres de la comunitat escolar (pares, professors, AMPA's) i l'entorn social al qual pertanyen.

Per tant, l'objectiu a curt termini és aconseguir un estat de salut òptim per tots els estudiants, i promoure l'auto-empoderament en la cura de la salut, perquè tinguin cura de si mateixos durant la seva vida adulta.

Habilitats i competències professionals

Els/es infermers/es escolars han d'estar qualificats i comptar amb una ampla experiència en salut escolar. Hauran de complir habilitats i competències específiques, les quals les faran apropiats/es pel treball i per proporcionar un servei de salut d'alta qualitat.

- Experiència de la pràctica assistencial.
 - Conèixer els conceptes de promoció de la salut.
 - Capacitat de coordinar i proporcionar atenció integral a la infància i adolescència.
 - Domini en la pràctica terapèutica.
 - Tenir bones habilitats comunicatives (orals i escrites), així com llenguatge corporal.
 - Estar familiaritzat/a amb les noves tecnologies.
 - Conèixer estratègies per la resolució de problemes.
 - Tenir habilitats per adquirir nous coneixements i compartir-los a través de la docència.
 - Ser capaç de dirigir i coordinar accions en referència al marc de la salut.
 - Tenir sentit de compromís, respecte, honestedat i seguretat.
 - Conèixer i seguir els paràmetres de bioètica.
 - Respectar les diferències antropològiques (multiculturalitat), sense prejudicis.
 - Conèixer i dominar mètodes i punts de vista de la docència.
 - Conèixer mètodes d'investigació, així com la seva realització.
 - Habilitat per planejar, implementar i avaluar.
-

Característiques dels infermers/es escolars i les raons del seu encaix dintre el centre educatiu.

Complementàriament a les habilitats i competències abans esmentades, cada infermer/a escolar ha de complir, a més, una serie de característiques les quals, recolzen i donen la raó a la importància de comptar amb la seva figura a cada escola.

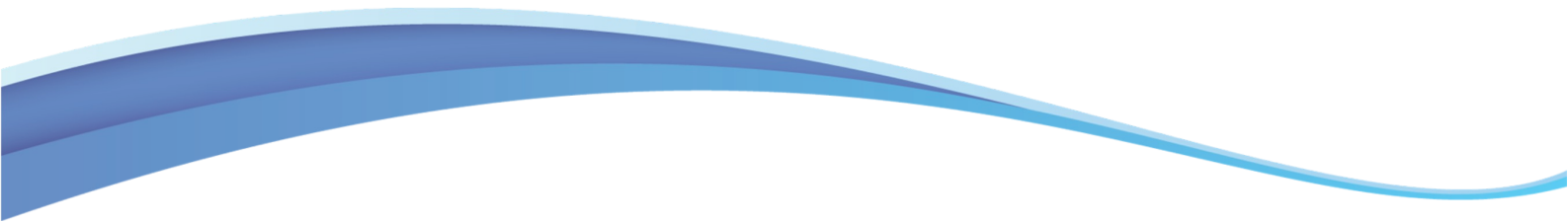
- La infermera desenvolupa un rol multidimensional.
- Està capacitada per l'educació i la promoció de la salut als nens i adolescents. (CiE)
- Estan capacitats/des per vetllar i tenir cura de tota la comunitat educativa en termes de salut, des dels centres escolars fins a l'entorn social i familiar.
- Comprenen les funcions que s'ha de desenvolupar en una societat multicultural.
- Tenen una completa percepció de la nostra societat canviant; comprén els canvis en els problemes de la salut, els conceptes i les seves diverses interpretacions, així com la seva repercussió en nens i adolescents.
- Promouen les interaccions socials dins i fora de l'escola.
- Entenen a nens i adolescents.
- Proporcionen cures i assistència a nens amb fragilitat de salut.
- Proporcionen atenció i cura assistencial als nens amb risc d'exclusió social.
- Investiguen sobre el coneixement de la salut infantil i adolescent durant l'etapa escolar.

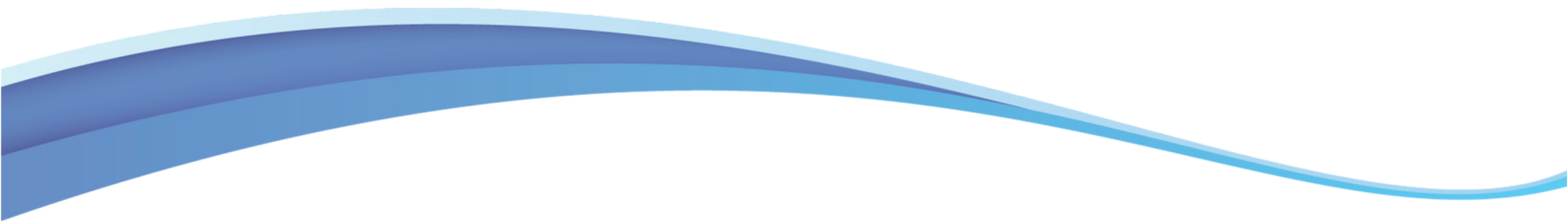

Les funcions de l'infermer/a escolar

Com abans s'ha esmentat, els/es infermers/es escolars, tenen un paper important durant l'etapa escolar dels infants i adolescents. Conseqüentment, existeixen funcions importants que cada infermer/a ha de conèixer i dur a terme mentre es desenvolupa el seu treball.

Funció assistencial

- Identificar i avaluar les necessitats d'atenció sanitària del centre escolar.
 - Dissenyar i organitzar plans d'acció de salut, basats en les necessitats de la comunitat escolares
 - Administració de tractaments i medicacions prescrits per professionals mèdics amb autorització escrita prèvia.
 - Donar cobertura assistencial a les emergències i incidències en salut que es donen dins l'horari escolar, durant les activitats que es realitzen dins i fora del centre.
 - Determinar quan és necessari dur als estudiants a la sala d'urgències, a un centre d'atenció mèdica o dur-los a casa (informant als pares de la situació).
 - Tractar als nens que necessiten una atenció especial diària, per facilitar la seva integració a les escoles estatals. Pels estudiants que assisteixen a escoles d'educació especial, l'objectiu es millorar l'atenció que ja reben.
 - Control i seguiment dels alumnes afectats per malalties cròniques i agudes, mitjançant la creació d'una xarxa d'acció en conjunt amb la família, els professors i altres professionals sanitaris implicats en la comunitat escolar.
 - Prevenir, detectar i donar seguiment als diferents problemes de salut que succeeixin durant l'etapa escolar.
 - Aconsellar als pares, l'escola i altres professionals de la salut, quan sigui necessari comptar una assistència sanitària més especialitzada.
-

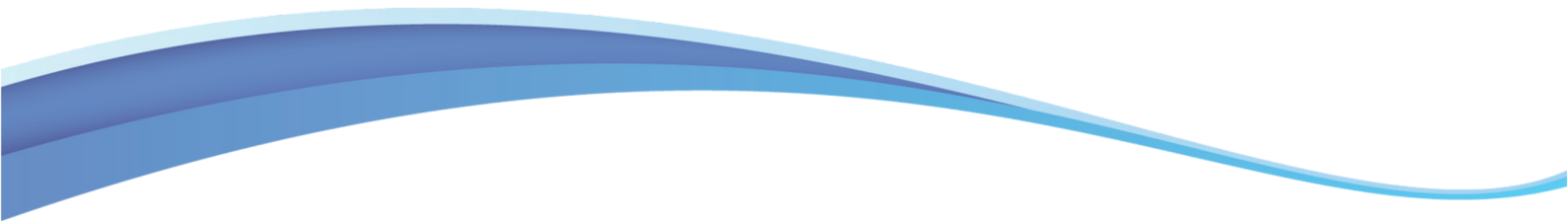
- Treballar conjuntament amb el consell directiu de l'escola, psicòlegs, psicopedagogs i altres professionals responsables de l'estat mental i físic dels alumnes.
 - Formar part d'un equip interdisciplinari i col·laborar amb la comunitat educativa i el consell educatiu, compartint coneixements sobre salut.
 - Dissenyar, implementar i avaluar protocols científics i plans d'acció per la pràctica de la infermeria escolar.
 - Realitzar enquestes oficials de salut escolar a totes les escoles.
 - Supervisar l'equilibri dels menús oferts a la cafeteria.
 - Controlar les normes d'higiene abans i després dels àpats.
 - Avaluar (cada mes) la qualitat dels aliments i la idoneïtat d'aquesta, pels estudiants que requereixen àpats especials.
 - Crear un *Registre de Salut Escolar* per tots els estudiants.
 - Monitoritzar i registrar diàriament problemes de salut.
 - Mantenir els registres de forma confidencial, degut a que en ells es mostra informació sobre els diagnòstics mèdics i diagnòstics de infermeria, registre de vacunes, escales de valoració, al·lèrgies, medicació i autoritzacions o recomanacions mèdiques, pel que respecta a la salut de cada alumne.
 - Mantenir la farmaciola de la infermeria en bon estat i actualitzada (verificar dates de caducitat de medicaments, tenir materials necessaris per cures, etc.)
 - Responsabilitzar-se de mantenir la infermeria escolar en òptimes condicions. Proporcionar medicaments i tractaments mèdics, recolzats per l'ordre mèdica i l'autorització dels pares dels nens amb malalties cròniques.
 - Participar en els plans de prevenció d'accidents, així com les intervencions per reduir el risc d'accidents a l'escola.
-

Funció d'educació i promoció de la salut

- Promoure la salut dintre de la comunitat escolar, enfocada als estudiants tenint en compte el seu entorn social i els seus antecedents antropològics.
- A través de l'educació per la salut, promoure i recolzar l'empoderament de la salut del estudiants.
- Aplicar programes d'educació per la salut, iguals i equitatius per a tots, des de la infància fins a l'adolescència, mantenint continuïtat i formació en la cura i el benestar.
- Dissenyar materials i recursos docents per cobrir i desenvolupar els temes en el programa d'educació per la salut.
- Tenir en compte les necessitats de cada alumne corresponent a la seva edat, així com les característiques de cada entorn escolar i social.
- Programar activitats educatives i formatives, enfocades cap a la comunitat escolar, considerant les metodologies d'ensenyament i el rigor científic.
- Crear i proporcionar un full d'informació, per comunicar i assessorar a la comunitat escolar sobre les malalties infantils més comunes i la seva prevenció.
- Cooperar amb el professorat i el consell escolar, per integrar completament l'educació sanitària com una assignatura obligatòria o, integrar-la dintre d'una assignatura existent, com les ciències socials o l'educació física.
- Planificar les intervencions educatives al llarg de l'any escolar i les avaluacions corresponents, per millorar i adaptar el programa d'acord a les necessitats de la comunitat escolar.

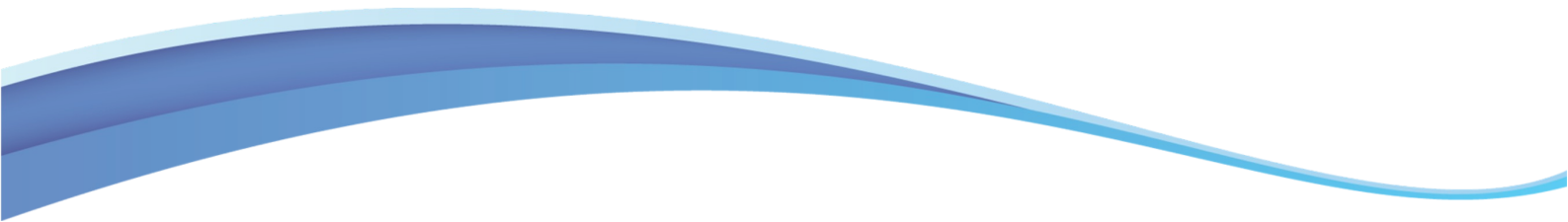
Funció investigadora

- Realitzar investigacions sobre infermeria escolar a nivell nacional o internacional.
 - Obtenir informació sobre els comportaments de risc, hàbits saludables i necessitats de salut dels nens i adolescents, a través de la investigació amb la finalitat d'adaptar i millorar el treball fet per l'infermer/a.
 - Buscar i avaluar l'aplicació de programes d'educació per la salut.
 - Col·laborar amb equips de salut i d'infermeria escolar, durant investigacions i recerques.
 - Promoure la formació i la investigació.
 - Obtenir informació a les escoles, sobre els nens amb malalties de l'escola.
 - Avaluar el nivell de satisfacció amb respecte als serveis d'infermeria de l'escola.
 - Fer un pla de reunió amb coordinació amb altres infermers/es i mestres, per dinamitzar i millorar el rendiment individual i de grup amb els estudiants.
 - Desenvolupar un protocol d'intervenció de salut per a les escoles.
 - Generar materials i protocols per la promoció de la salut a l'escola.
 - Realitzar una investigació i seguiment sobre els nens en exclusió social i l'impacte que ell genera a la salut.
 - Compartir les descobertes i resultats amb les escoles públiques i privades i amb el públic en general.
 - Participar en seminaris i conferències.
 - Publicar articles relacionats amb la infermeria escolar, amb la finalitat d'impulsar la tasca de l'infermer/a escolar i el seu impacte en la millora de les condicions de salut, tractaments de malalties i cura de la salut.
-

Funció gestora

- Administrar els serveis de formació i d'atenció mèdica proporcionats a l'escola.
- Organitzar reunions amb organitzacions no-governamentals i crear noves relacions, a favor de la salut dels estudiants.
- Facilitar i gestionar les intervencions de salut a totes les escoles, amb la finalitat de millorar la salut de la comunitat escolar.
- Treballar en coordinació amb altres agents i professionals de la salut implicats en la cura dels estudiants.
- Gestionar les ajudes econòmiques per millorar els serveis de salut de la comunitat escolar.
- Gestionar l'aplicació dels protocols de salut, adaptant-los a les necessitats de cada escola; avaluar-los i millorar-los per donar continuïtat a la seva aplicació a l'escola.
- Dirigir, registrar, monitoritzar i emmagatzemar els registres mèdics assegurant la confidencialitat, en base de l'aplicació de la llei de protecció de dades de cada país o comunitat.
- Establir i gestionar les guies a seguir pels infermers/es escolars, en coordinació amb les entitats de salut corresponents.
- Monitoritzar i avaluar el treball dels infermers/es.

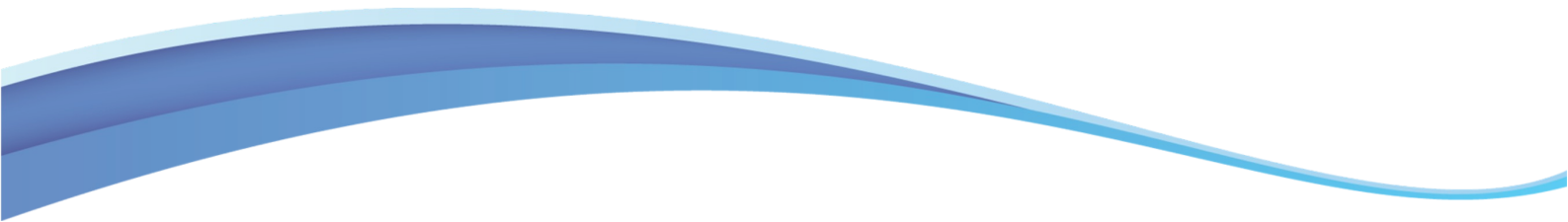
Funció d'assessorament

- Assessorar a les entitats públiques i privades en l'ús de guies i protocols aplicables a la salut, que cobreixin temes relacionats amb l'educació per la salut, promoció de la salut, prevenció i de comportaments de risc accidents i malalties.
 - Assessorar a les famílies sobre la salut dels seus fills/es, durant les reunions individuals o de grup.
 - Assessorar a la comunitat escolar (pares, tutors, professors i personal no docent) sobre temes relacionats amb la salut.
 - Assessorar als mestres, pares, tutors i associacions de pares (AMPA's) sobre nous protocols de salut, brots de malalties o qualsevol altra problema de salut a l'escola.
-

Funció d'acompanyament

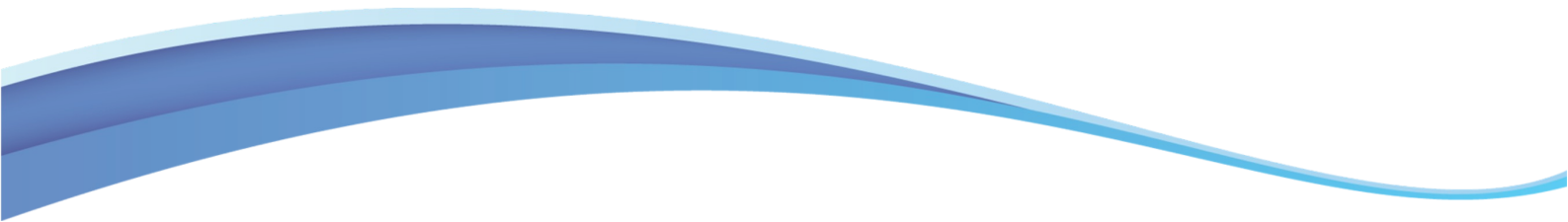
- Ajudar als nens i adolescents que inicien l'etapa escolar per primera vegada, així com al començament de l'any escolar.
- Ajudar a la integració dels nens/es absents, que han estat fora durant llargs períodes de temps per malaltia.
- Facilitar la integració dels nens/es amb malalties estranyes, així com als nens amb problemes de salut o que sofreixen deficiències mentals o físiques.
- Assessorar als pares sobre la salut dels seus fills/es, com tenir cura d'ells en la salut o la malaltia.
- Ajudar als nens durant els processos de dol.
- Ajudar als nens que sofreixen la ruptura sentimental dels seus pares.
- Assessorar als mestres sobre la integració dels nens amb malalties estranyes (patologies).
- Assessorar a les vetlladores sobre l'atenció adequada cap als nens que cuiden.
- Ajudar en la integració de refugiats i immigrants dintre del programa de infermeria escolar.

Funció social

- Propiciar el vincle escola-família-salut.
 - Detectar situacions de risc d'exclusió social, degut a la pobresa, la marginació, famílies disfuncionals o qualsevol altra situació.
 - Propiciar l'apropament i integració entre l'escola i la comunitat de l'entorn.
 - Tenir en compte les característiques antropològiques de la població (cultura, costums, religió, ètnia...) i treballar conjuntament amb l'escola, per la integració de cada estudiant al seu entorn social i escolar.
-

- Col·laborar i participar amb entitats i organitzacions locals, per millorar la salut en la comunitat escolar.
- Treballar conjuntament amb altres professionals de la salut; psicòlegs, treballadors socials, psicopedagogs i treballadors de la comunitat.

Funció de detecció i vigilància

- Detectar possibles malalties contagioses i epidèmiques i conèixer els protocols corresponents.
 - Supervisar el compliment del programa per part dels estudiants.
 - Detectar els mals hàbits en matèria d'higiene, dietes, hàbits del son, descans, oci...
 - Detectar anomalies en el creixement.
 - Detectar i controlar símptomes de malalties.
 - Detectar conductes de risc individuals i col·lectives, com ara: el consum d'alcohol, drogues, tabac o hàbits alimentaris poc saludables.
 - Detectar possibles maltractaments en la infància i l'adolescència.
 - Detectar i controlar els possibles trastorns i malalties mentals.
 - Detectar casos de violència i de mal comportament per part dels infants i adolescents.
 - Detectar conductes de risc sexual (MTS, embaràs no desitjat, violència sexual...).
 - Detectar problemes emocionals dels estudiants.
 - Detectar els hàbits nocius per la salut (anorèxia, bulímia...).
 - Detectar i supervisar els casos d'assetjament escolar (bullying), ciber-assetjament, sexting, grooming...
 - Supervisar el compliment de les mesures ambientals a l'escola.
-

“Cap escola sense infermera”

ACISE

Asociación Catalana de Enfermería y Salud Escolar

2016